

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dal-
matinova 8 - Upra-
va: Šelenburgova
7/II - Naročnina:
Letno 40 Din, pol-
letno 20 Din, četir-
letno 10 Din - Če-
kovni račun 17.152
Izhaia vsak petek

ŠTEVILKA 12

V LJUBLJANI, 18. MARCA 1938

LETNIK II.

Dr. Dinko Puc:

Zasluzen konec

*Ali nas bodo Slovence bodoči usodni
dogodki zopet našli razprte in razbite?*

Konec Avstrije je prišel hitro. Tako naglo, da marsikdo ni vedel zavzeti stališča napram temu zgodovinskemu dogodku. Mi ga pozdravljamo.

Ne bomo govorili o predvojni Avstriji. Njena krivda je bila dovolj razmotrivana, popisana in obsojena. Njen razpad je bil nujna posledica stoletnih napak, neuvidevnosti in nespameti habsburške dinastije in ozkosrčnosti avstrijsko-nemških strank vseh barv. Zaslužila je, da bi bila že leta 1918. izginila popolnoma. Toda antantne države so ustvarile «Nemško Avstrijo», ki naj bi pomagala vzdrževati ravnotežje v srednji Evropi.

Nikdar nismo prav zaupali v življenjsko sposobnost te diplomatske tvorbe. Pa se je vendar držala 20 let — seveda tako, kakor dete, rojeno v sedmem mesecu: zavijali so jo v vato ter ji dajali umetne injekcije z mednarodnimi posojili, preferenčnimi pogodbami in politično potuho. Vsi klaverni ostanki starega režima so se smatrali vsled tega za nadvse važen faktor v Evropi, misleč, da so sposobni prej ali slej obnoviti blesk in sijaj stare monarhije.

Tako je povojna Avstrija postala dežela spletka in intrig. Tu je bilo leglo habsburške propagande, tu so se pletle vse niti protidržavne propagande v Jugoslaviji in Češkoslovaški, tu so našle zavetišče vse negativne sile in razdorne sumljive eksistence, od komunističnih agitatorjev, črnožoltih propadlih plemičev, židovskih špekulantov — pa do Paveličev in Sarkotičev!

Vse, kar je bilo protislovansko usmerjeno, vse, kar je delalo na prevrat v novih nacionalnih državah, vse je našlo zavetišče in podporo v tej deželi hinavstva.

Avstrija naj bi bila centrum bodoče katoliške države, ki bi jo tvorile z njo Bavarska, Madžarska, Češkoslovaška, ...

! Strogo klerikalno usmerjena vlada pa ni znala biti pravična niti proti lastnim državljanom. Izrabljajoč protipogodbeno nabavljene topove in strojnice je s krvjo zadušila socialistično gibanje, ki bi edino moglo dati s svojimi nazori o politični svobodi in mednarodnih odnošajih Avstriji moralno pravico do eksistence. Vpeljala je najhujši teror, odvzela ljudstvu vsako svobodo, odpravila volitve, preklcala zborovalno pravico, reglamentirala tisk, nasprotnike zapirala, preganjala, izganjala.

Država ni dala tudi koroškim Slovencem nobene manjšinske pravice.

V mednarodnem pogledu je kolebala sem in tja. Kakor počestna vlačuga je koketirala z demokratičnimi državami, a stiskala roko fašističnim vladam. Neodkritosrčna na vse strani je zaslužila svoj neslavni konec, tudi če bi ga Sušnik ne bil izzval s svojim famoznim plebiscitom.

Svetovna vojna je šele sedaj definitivno končana. Avstrije ni več: Aleluja!

Samostojna Avstrija bi tudi v primeru izbruha nove vojne nikomur ne koristila, ker je povsem jasno, da bi v takem primeru morala iti z Nemčijo in bi takrat tvorila z njo eno vojaško telo. Sedaj je položaj vsaj čist in pregleden.

Na naši severni meji imamo po oficijelni izjavi naše vlade sedaj prijateljsko državo, 75 milijonov prijateljev, kakor pravijo — pozdravljamo jih, čeprav jih je skoro nekoliko preveč. Malo neprijeten občutek je, če greš s palčico na sprehod, pa srečaš na samem hrustu, ki je dvakrat večji od tebe in oborožen do zob, pa čeprav te prijazno pozdravi.

Mi nismo samo na samem, mi smo sami. Imamo besedo Hitlerja, ki si želi tudi močno Jugoslavijo in hoče z njo prijateljsko življenje. Ne moremo dvomiti v besedo velikega moža, kajti verujemo, da človek njegovega kova ne more govoriti danes tako in jutri drugače. Toda noben človek ni več in noben sistem ni več. Ali vemo, kaj pride za njim? Bojimo se, da ekspanzivnost nemškega naroda ne bo popuščala; prej ali slej se bo našel kak impulziven general, ki bo hotel rušiti mir z imperijalističnimi gestami...

Za Češkoslovaško jamčita Francija in Anglija! Kdo jamči za nas? Na to danes odgovora ne vemo.

In Slovenci? Za našo eksistenco pojde, za nas Slovence v prvi vrsti! Mogoče je blizu usodepolni trenutek, ki bo znova odločal o naši usodi. Ali nas bo zopet našel razprte in razbite? Ali nas ni zgodovina ničesar naučila? Mnenja smo, da moramo iz dna premeniti svojo dosedanja taktiko in da morajo malenkostni spori izginiti pred veliko nalogo: ves svet mora vedeti, da bomo složni v obrambi slovenskega ozemlja v okviru Jugoslavije!

Dr. M. Koran:

Pakt evropskih velesil

*Kaj je vzrok, da se tudi Mala antanta ne
poskuša uveljaviti kot evropska velesila?*

Mussolini je svojčas zamislil pakt štirih evropskih velesil, Anglije, Francije, Italije in Nemčije, ki naj bi vzele usodo Evrope in s tem — posredno —

večjega dela sveta v svoje roke ter krajile manjšim državam in nepriviligiranim narodom politiko. Mussolini je hotel z ustvarjenjem te svoje zamisli potisniti

Zvezo narodov v kot in jo izločiti kot edini mednarodni forum vseh držav.

Mussolini takrat ni uspel, njegov načrt je ostal na papirju.

To je bilo še pred abesinsko okupacijo, ko je Italija, sicer nerada, vendar še bila član Društva narodov.

Od takrat se je marsikaj izpremenilo. Italija je usmerila svojo politiko proti Afriki. Zveza narodov je doživela pri sankcijah proti Italiji očigleden neuspeh in pokazala se je os Berlin—Rim z odločno protikomunistično tendenco.

Na kar Anglija in Francija takrat nista hoteli pristati, upa Italija doseči sedaj: pakt štirih velesil, ki naj bi z medsebojnimi vezavami zagarantiral evropski mir za dolgo vrsto let, pretrgal in napravil pa nepotrebna razna dosedanja prijateljstva velesil z drugimi državami.

Izgleda, da utegne imeti Italija sedaj s svojim načrtom več sreče, ker se je angleška politika spremenila. Če pride do pakta evropskih velesil, bo politično ravnotežje, ki res ni kaj prida zanesljivo, dobilo drugo obliko. Velesile se bodo med seboj o vseh važnejših vprašanjih sporazumevale, seveda ne na svojo škodo, temveč na škodo onih, ki bodo izven zveze. Brez dvoma bo prišla sčasoma Francija v tej zvezi v najtežji položaj, ker interesov svojih dosedanjih manjših zaveznikov, ki so tudi njeni interesi, ne bo mogla uspešno braniti in utegne tako ostati osamljena.

Kaj čuda, da poskuša tudi Poljska, po svoji velikosti in prebivalstvu ena največjih evropskih držav, priti kot peta velesila v pakt evropskih velesil. Zato se je mudil prav te dni poljski zunanji minister Beck v Rimu.

Poljska ve, da ne bo mogla — izven pakta stoječa — svojih interesov dovolj ščititi; zato poskuša najti v Italiji zaveznika, ki naj ji pomaga, da bo priznana kot velesila in da bo dobila mesto v paktu evropskih velesil.

Opravičeno domnevamo, da Italiji ta načrt Poljske ni neprijeten. Dobi partnerja, ki napram

Rusiji ni prijateljsko razpoložen, dobi protiutež proti Nemčiji, ki utegne biti enkrat Italiji potrebna, dobi pa tudi sobesednika, ki ima Italiji simpatične poglede na vprašanja donavske kotline. Morda se tudi Nemčiji dopada, če bi pri paktu velesil Poljska sodelovala, ker bi prišla na ta način Češkoslovaška republika med nemško-poljske klešče.

Nam, ki gledamo to politiko in opazujemo napore Poljske, prihaja na misel, zakaj se tudi Mala antanta ne poskuša uveljaviti kot šesta evropska velesila. Saj smo svoj čas o tej zvezi kot bodoči velesili mnogo lepega slišali in brali. Ali res ni več one enotnosti v Mali antanti, da bi mogla nastopati kot celota in poskrbeti, da njeni narodi ne bodo ostali v politični senci?

To bi bila velika in nepopravljiva škoda, ki bi pomenila težko odgovornost za one, ki so razmajali svoj čas tako trdno povezanost Male antante.

Balkanski sporazum, na katerega bi kdo utegnil misliti kot na nadcmestek za Malo antanto, po našem mnenju za tako kombinacijo ne pride v poštev. Njegova povezanost kot celota ne gre preko običajnih prijateljskih gest in je v ostalem brez Bolgarske tudi nepopoln.

Države Balkanskega sporazuma imajo tako, kakor jih danes gledajo odgovorni državniki, tudi zelo različne interese. Saj smo pravkar videli, da sta Turčija in Grška, čeprav povezani v Balkanskem sporazumu, vendar sklenili med seboj zvezno pogodbo, ki kaže, da smatrata svojo politiko izven okvira tega sporazuma bolje osigurano.

Bolgarska ni našla mesta v Balkanskem sporazumu, kar je razumljivo. Njena politika je bliže osi Rim—Berlin, kakor drugim orientacijam in zato išče oslonja tam, kjer pričakuje svoje koristi, isto, kakor držijo stike z njo državniki, katerim je ta os bolj pri srcu, kakor druge opredelitve.

Tako vidimo, da padajo razgovori o paktu evropskih velesil v čas, ki je za države, da rabimo ta izraz, v donavski kotlini zelo neugoden.

Štefan G., Radovljica:

Za bratstvo med stanovi

Naš kmet je pravi brat in največji prijatelj meščanov in ostalih inteligentov

Zgodovina bližnje preteklosti nas že pri površnem pregledu naglo pouči, da so razne politične stranke doslej ustvarjale, skoro bi rekel, da po nekem načrtu in z nekimi določeni namenom, med posameznimi stanovi in poklici v naši lepi domovini umetne razprtije in nasprotstva, nenaravne razlike in spretno maskirane prepade, da so le mogle dosežati svoje prikritne cilje in dvomljive «ideale». Če se nekoliko pogledimo v te pretekle dogodke in jih poskušamo precediti skozi sito čiste objektivnosti in resnične poštenosti, potem moramo priznati, da je skozi tako sito padlo na svetli dan prav malo ali skoro nič takega, kar se v pošteni človeški družbi imenuje sveto, vzvišeno in človeškega dostojanstva ter njegovega velikega poslanstva na zemlji vredno. V tem pogledu, kakor tu-

di še v marsikaterem drugem, je naša narodna zgodovina zelo žalostna in ne preveč častna.

Naši meščani in ostali šolani ljudje ne smejo več gledati v kmečkem človeku nekakega svojega sovražnika in nasprotnika, temveč le pravega brata in največjega prijatelja, obenem pa tudi najvztrajnejšega borca za celokupno narodno svobodo in napredek. Oni morajo zopet vstopiti v narodne vrste in korakati z narodom nekdanjim svetlim vzorom in ciljem nasproti, pomagati morajo našemu kmetu v njegovem delu in takrat bo tudi naš kmečki človek gledal v njih svoje iskrene prijatelje in pomočnike. Takrat ne bo več bežal od njih in občutil v njih zgolj svoje izkoriščevalce, kakor se je to doslej, žal, le prevečkrat dogajalo. Potrebno je, da že končno napoči ta veliki trenu-

POLITIČNI TEDEN

Notranjepolitično življenje zadnjih dni ni zabeležilo nobenih posebnih dogodkov. Lahko bi celo rekli, da se politični položaj nahaja na mrtvi točki. V narodni skupščini se je v razmeroma mirnem tonu zaključila proračunska razprava. Zadnje dni so bili na dnevnem redu proračuni nepolitičnih ministrstev. Posamezni govorniki so razlagali po večini potrebe svojih okrajev, nato so se pa z zajamčeno večino, ki jo ima vlada v skupščini, sprejemali predlagani proračuni brez vsake izpremembe.

V Beogradu se sestajajo šesti Zružene opozicije in v časopisju potem izhajajo kratke vesti, da so razpravljali o aktualnih vprašanjih. V Srbiji in na Hrvaškem pa se vrše mnogoštevilni politični sestanki, ki čisto prehajajo v prava velika zborovanja, ker vlada med ljudstvom vsepovsod neprestano živahno zanimanje za politične dogodke.

Vendar imamo navzlic tej, navidezno mirni politični atmosferi občutek, da se nekaj pripravlja. Zgodilo se je med tem marsikaj zunaj in znotraj države, kar ima vpliv na naš notranjepolitični razvoj. Isto vero, da se mora nekaj zgoditi, vidimo tudi v hrvaškem tisku, ki napoveduje kmalu velike dogodke. Tako piše «Hrvatski dnevnik», da bi bilo sicer danes še prezgodaj delati prognoze dogodkov, ki jih bomo v kratkem videli, gotovo pa je, da ti dogodki ne bodo izostali, ker jih zahteva življenje samo in pa naša današnja stvarnost. «Hrvaški narod» — tako pravi list, — «bo imel v kratkem priliko znova povedati, kaj hoče in za kaj se bori. Povedal bo to ne le njegov predstavnik g. dr. Maček, marveč tudi hrvaški narod sam kot celota.» Na velikem zborovanju Zružene opozicije v Prijedoru, kjer je govorilo 10 narodnih prvakov iz vseh koahiranih opozicijskih strank, pa je zastopnik Hrvaške seljačke stranke g. dr. Ljubčić naravnost napovedal, da bo HSS v kratkem sodelovala v upravi države. Rekel je: «Mi Hrvati, kakor Vi bratje Srbi, ljubimo in globoko čutimo s to našo domovino. Hvala Bogu, sedaj smo bitko dobili in prišel je čas, da lahko prevzamemo tudi svoj del pri upravi te naše skupne domovine. Jaz za sebe sem prepričan in vsi mi verujemo, da bodo od slej napočili boljši časi, tako za našo domovino, kakor tudi za slehernega poedinca.» Po vseh teh izjavah izgleda, da se je v tem, navidezno mirnem političnem ozračju moralo zgoditi vendarle nekaj pomembnega, kar navdaja Hrvate s prepričanjem, da je sedaj nova, boljša doba pred vrati.

Nasprotno pa vladno časopisje škodoželjno upa na neki spor, ki naj bi nastal v vrstah Zružene opozicije. Te svoje brezplodne nade oslanja na predlog, ki so ga neki člani Zružene opozicije stavili vodstvu, namreč, da bi se Zružena opozicija zllla v enotno stranko ter osnovala krajevne odbore pristavev UO kot stranke. Vodstvo UO pa stoji na stališču, naj ostane Zružena opozicija le koalicijska stranka, ki naj ohranijo samostojnost, pa je zaradi tega stavilo svoje pomisleke napram temu predlogu. S tem je zadeva likvidirana in nihče ne misli na kak razkol ali celo razhod. Ta živi le v pobožnih željah

tek in da se bomo vendar že pričeli razumevati med seboj. Naša inteligenca je imela že tolikokrat priložnost videti, da tako je in da drugače ne more biti; zato bi morala vedeti, da more tudi slepec, če ga večkrat vodiš po isti poti, končno sam tavati po dotični poti, čeprav le tipaje.

Dela je dovolj za vse ljudi in vse poklice, treba je le, da vsakdo svoje delo točno in vestno vrši. Nesloge je bilo dovolj in kadar mi kmetje slišimo, da se je tu ali tam zopet nekaj zgodilo zaradi nesloge, nas to ne zaboli nič manj, kakor nas bolijo naše lastne in zasebne domače rane in težave. Poznamo mnogo ljudi, ki se včlanjajo v raznih verskih ali vsaj versko pobarvanih organizacijah, kar je sicer lepo in jim tega nihče ne zamerja. Ni pa prav in lepo, da marsikdo med njimi ravno v vsakdanjem življenju z brati in soderžavljani ne zna ali noče praktično pokazati jedra in bistva Kristusovega nauka, to je ljubezni do Boga in do svojega bližnjega. Taki člani teh verskih organizacij svojim društvom in voditeljem ne delajo nobene časti, še manj pa sebi;

M. K-ova, Ljubljana:

Žene pri nas in drugod

Nasveti iz razgovora z odlično zastopnico češkega ženstva go. Ano Gabrielovo

V preteklih dneh so se mudile zastopnice Male ženske zveze v Ljubljani z namenom, da poglobijo med ženskimi prijateljskih državah medsebojne stike in jim pomagajo v vseh pogledih javnega življenja. Na raznih čajankah in sestankih organiziranega ženstva so se vodili živahni razgovori. Znova smo lahko spoznale, da je vsega občudovanja vredno predvidarno načrtno delo češkega ženstva.

V češki ženski zvezi so razdeljeni posli tajništva na štiri tajnice. Prikupna gospa Gabrielova, ena izmed njih, zasleduje večino ma posle vnanjih zadev. S svojim mirnim nastopom učinkuje izredno prepričevalno in uravnovešeno. Med drugim jo povprašam:

«Kakšne nasvete bi nam dali k vprašanju ženske volilne pravice v Jugoslaviji?»

«Pričnite z delom takoj, kajti delo za doseg enakopravnosti v državi se mora izvajati in ni nikoli prekasno, ker mora biti izvršeno. Pričakujem od Vas, da ste si jugoslovanske žene v tem pogledu že povsem na jasnem in da veste, da je Vaša današnja nujna naloga, da si pridobite čimprej

dejansko delajo svoji organizaciji in namenu, zaradi katerega je bila ustanovljena, zgolj sramoto in škodo. Pri takem početju seveda ne more biti niti govora o ljubezni do bližnjega. Premnogi med našim narodom in okrog nas delajo, žal, še tudi danes tako in nosijo besede ljubezni, bratstva, enakopravnosti in sočutja le na jeziku. V srcu tega nikoli niso čutili in ne čutijo danes. Skrivajo se za poštenje, obenem pa mislijo in želijo le nepošteno.

Zdrava kmečka pamet ne išče in ne zahteva nobene zvižčnosti, ker je sploh ne pozna v svojem zdravju in prirodni poštenosti. Zato se je tudi ne more posluževati in se boriti z enakim orožjem proti onim, ki sta jih pokvarili lažna «moralna» in zlagana «kultura». Naš kmet vedno misli odkrito, kdor pa misli drugače, je osamljen in bo tudi ostal sam. S pošteno mislečim in odkrito delujočim prosvitljenstvom in meščanstvom pa bo obdržal in ustvaril naš podeželski človek vse one bratske, neločljive in čiste vezi, ki so uresničljive le po geslu: Iz srca v srce!

te pravice. Delajte strnjeno, smotno, trezno, mirno in dosledno. Ali Vas mar ne moti, ko trpite, da Vam dnevno poje politika juho z Vašega krožnika? Branite se vendar proti tej krivici, ki jo dnevno občutite z vso odločnostjo in zahtevajo pravico, ki Vam že zdavnaj pripada!»

«Kakšne posledice je prinesla v javno življenje ženska volilna pravica pri Vas?»

«Samo dobre!»

«Ali niste imele nobenih volilnih kriz in pomembnejših trenj med političnimi strankami vsled nje?»

«Nobenih drugih pomembnih, kakor le nekaj borbe in nasprotstev glede zaposlitve poročenih žena.»

Izjemoma smo bile zbrane ta dan ob tem razgovoru v dvorani slovenske žene vseh struj. Ali smo ob tej uri vsaj malo resno razmišljale, da moramo gotove naloge, ki se tičejo nas vseh enako, reševati v složnem sporazumu, če jih hočemo izvesti in priti do cilja? Če smo prišle do tega spoznanja, dodajmo še nekaj resne volje in konkretnega dela!

rom na to se giblje njegov čisti zaslužek okrog 14%, dočim ostali izvozniki, ki plačujejo vse mogoče davke in tudi nosijo popoln riziko, zaslužijo komaj 2 do 3% oziroma po 200 do 300 din pri vagonu. G. Stanojević je še dodal: «Ko je bil Prizad ustanovljen, smo ga vsi podpirali in tudi jaz sam osebno. V ustanovnih pravilih je bilo med drugim v § 9. točno rečeno, da bo Prizad vršil le komisijske posle, ne pa tudi nakup in prodajo, torej kupčijo na svoj račun. Medtem pa se Prizad ni držal teh pravil, temveč se je docela spustil v trgovino. Tako njegovo postopanje je spravilo mnoge trgovce z žitom v brezizhoden položaj.» — Takole se maščujejo otroci nad lastnim očetom, če jim ne zna o pravem času dati poštene vzgoje, pa čeprav s šibo in podobnimi strogi ukrepi...

Češkoslovaški tisk o Avstriji

Z ozirom na najnovejšo dogodke v Avstriji je pisanje češkoslovaškega tiska povsem hladnokrvno in mirno. Tako piše organ češkoslovaških narodnih socialistov «České Slovo» med drugim sledeče: «Na vprašanje, kaj pomeni avstrijski prevrat za Češkoslovaško, ne bomo sami odgovarjali. To je vprašanje, ki tangira celokupen evropski mir in varnost, ne le našo, temveč tudi vseh ostalih. Anšlus Avstrije pomeni dalje, da so nekatere evropske države dobile novo sosedo — Nemčijo. Zavedamo se resnosti novega stanja stvari, ki nas naravno sili na skrajno rezerviranost. Po vesteh iz Pariza in Londona se tudi tam popolnoma zavedajo resnosti. Če so to nove metode nemške zunanje politike, ki so dobile svoj izraz v okupaciji Avstrije, potem je to tudi nauk, ki nikjer v Evropi in zlasti na zapadu ni ostal brez najgloblje vtisa in prav kmalu bomo videli, kakšne bodo posledice. Zaenkrat velja geslo: Mir in čakati!» — Svoj uvodnik o novih dogodkih zaključujejo «Lidové Noviny» takole: «Čeprav ne upoštevamo Društva narodov in naše obrambne pogodbe z Rusijo, vemo, da bi bil v primeru napada na Češkoslovaško angleški in ruski interes spojen s francoskim in našim nerazdružljivo in kategorično. Splošno upanje je, da bo avstrijska katastrofa vzbudila ne le javno mnenje civiliziranega sveta, temveč tudi ves njegov instinkt za samoohranitev, njegovo razboritost in njegovo vest. Uspehi nove Nemčije so veliki. Velika je gotovo tudi nemška težnja za nadaljnimi uspehi. Toda velika je tudi ljubezen sosedov Nemčije napram lastni suverenosti in svobodi!»

Čemu?

«Sokolska volja» piše v svoji 63. številki tudi sledeče: «Čemu vendar vsi napadi na Sokolstvo — celo z one strani, ki bi morala čuvati ugled državne predstavnosti? Ali niso morda tu in tam po sredi kakršnikoli osebni ali strankarski interesi?» — Preveč zgrešena ta domneva najbrže ni...

Beograjska „Samouprava“

je napisala, da se med današnjimi parlamentarci nahaja nekaj ljudi, ki so prišli v politiko ne le slučajno, ampak tudi ilegitalno. Ti tako zvani parlamentarci in politiki ne le, da ne predstavljajo nikogar, marveč tudi niso sposobni po svoji kvaliteti, da bi povzdignili ugled našega parlamenta.»

Ta opazka je bila povod, da sta gg. dr. Koce in dr. Šemrov odgovorila naročnino na «Samoupravu».

Protisokolska gonja

V 59. številki «Sokolske volje» bremo o znani izvoljeni družbi, ki vodi vso podlo gonjo proti Sokolstvu, med drugim tudi sledeče: «Krivi preroki, pismouki in farizeji bijejo brez sramu resnice v obraz, vendar ne morejo resnice ubiti, čeprav drži pravost proti zatonu, kjer jo požira samoljubje, uživanje, razvrat — sama in gola dedščina Jude Iškarijota! Laž se bori proti resnici, nepoštenost proti poštenosti, samogoltnost proti požrtvovalnosti, neznačajnost proti značajnosti, licemerstvo proti pravicoljubnosti, naslada proti skromnosti, izdajstvo proti zvestobi. V tej borbi si zli elementi ne izbirajo orožja, temveč jim je vsako sredstvo dobro, samo da se priklopljejo do trenutnega uspeha, do navidezne zmage. Vsako orožje jim je dobro; ubij nasprotniku njegovo pošteno ime in njegovo čast, samo da utešiš lastno nenasitnost!

Ne izbiraj sredstev, da pogaziš njega, ki stoji nasproti tvojim temnim podvigom. Uniči ga, saj je resnica in pravica samo za naivne ljudi. Zate je poln žep in nenasitna bisaga! Zate je moč in oblast, za drugega je sužnost in pogin: Ukloni se — ako ne, te pohodim in pomen-dram! Natoleuj naprej in naprej — nekaj le ostane, da ponižaj resnico in jo prikleneš na verigo svojih zavrznenih dejanj! Potem pojdi in se sodi sam, kakor Juda Iškarijot! — Če je torej sokolsko vzgojstvo proti poedincem, ki hočejo v imenu cerkve posegati na področje državljanjskih pravic in svobod, ni to naša krivda!» — Pač krepak, umesten in zaslužen odgovor vsem onim, ki bi hoteli Sokolstvo utopiti kar v žlici vode, če bi le slo...

Spoznanje

Pod tem naslovom joka in vzdihuje krščansko-socialna «Delavska pravica» po pravkar definitivno preminili in slovesno za hitlerjevsko pokopani Avstriji takole: «Vdor nacistov v Avstrijo dokazuje, da je bila dosedanja politika slaba. Zlasti pa, da se bridko maščuje, če hoče kdo delati nasilje v imenu krščanstva. Bil je čas, ko bi se mogel razvoj v Avstriji drugače usmeriti. Da se ni, je zasluga kapitalistično usmerjenih katoliških krogov.» — Kljub skupni sestrski žalosti ob definitivnem pokopu sedemstoletnih kosti gnile črnorumenene mrhe si gornje krščansko glasilo ni moglo ostati nezvesto in je prav posrečeno lopnilo po kapitalističnih bratih v Gospodu in javno ugotovilo pogubnost...

Prilika

o farizeju in cestinarju...

Krščansko-socialno glasilo «Delavska pravica» piše v svoji 11. številki dne 10. marca na račun gospode iz tabora JRZ, ki so ustanovili nasprotno zelenokatoliško Zvezo združenih delavcev, naslednje: «Ne moremo ostati ravnodušni ob farizejstvu teh naših «katoličanov», da so le oni in samo oni pravoverni in edino vredni verniki Kristusove Cerkve. Prilika o farizeju in cestinarju je pač večna. Povsod je kdaj na sporedu, pri nas je trenutno aktualna danes, ko grme «pravoverni» na nas «brezverce» kot na najhujšega sovražnika krščanstva in katoliške Cerkve. Niti Krekova podoba jim ni dovolj lepa, da ne bi izza plota mahali po njej in s svojim neverjetnim pigmejstvom žalili njenega spomina. To, nad čemer se je treba zgražati, je takšno lahkomišelnost onečaščenje vere in igračkkanje z najglobljimi čustvi in svetinjami svojega bližnjega, ki vodi lahko, ker ni človek v svojih osnovah nikdar dovolj trden, v zablodo. In ves napor tega odurnega farizejstva je takšna zabloda! Bog pomaga, Bog pomaga; kako so nekateri pri nas v tej ubogi dolini šentflorjanski daleč od prave pameti in kako so že enkrat potrebni višjega razsvetljenja! — Krepka lekcija za v zadnjih letih tako mehke, preupogljive hrbe... Bog ve, kako jo bodo prenesli?»

Glavna pošta

Čakanje. Pol ure tihega hrepenenja in prikupnih pogledov...

Okence se odpre za pol palca. Gospodična piše.

«Gospodična...»

Piše naprej.

«Gospodična, prosim...»

Pogled koralne kače iz Grančaka.

«Gospodična, prosim, brzojav v Konjice!»

Pogled koralne kače...

«Kakšne Konjice?»

«Gospodična oprostite... Hm — Konjice na štajerskem.» Zadrega.

«Takah Konjic ni!»

«Potem res ne vem. Konjice pri Celju. Svojtčas so rekli Gonobitz bei Cilli...»

Pogled koralne kače...

«Slovenske Konjice!!! To bi morali vedeti, preden oddajate!!!»

«Prosim, oprostite, — da živim.»

Pogled koralne kače... Groza, zadržaj diha, trepetanje. Klimakterij. Oddam.

Okence — pumf. Oddih. Gulaš. Pivo. X.

Oglašujte v

„Slovenski besedi“

Zunanja politika

Zunanjepolitični dogodki zadnjih dni so se prehiteli. Kakor blisk so se v petek popoldne razširile vesti o nekem ultimatu, ki ga je nemška vlada poslala tedanjemu avstrijskemu kancelarju dr. Schuschnigg, da mora odložiti plebiscit glede odnošajev do Nemčije, ki ga je določil za preteklo nedeljo. Ultimati je bil nato razširjen na odstop dr. Schuschnigga, ki je v tem tragičnem momentu začel znova iskati pomoč po Evropi. Ko je uvidel, da so vsi njegovi poskusi zaman, se je zvečer vdal in odstopil. Vlado je prevzel zaupnik narodnosocialistične stranke dr. Seyss-Inquart, ki je pozval v Avstrijo nemško vojsko, češ da je tam nevarnost državljanske vojne in krvavih političnih razračunavanj. Takoj so se zganile nemške motorizirane čete, ki so stale pripravljene ob meji, dočim je nad Dunaj priletela ogromna jata nemških bombarderjev, ki so pripeljali s seboj tudi dva bataljona vojakov v polni bojni opremi. Za njimi je prišel voditelj vsenemške države Adolf Hitler, sprejeman od prebivalstva z božanskimi častmi. Na Dunaju je potem kot v drugi prestolici velike nemške države proglasil vsemu svetu, da se je nemški narod zli v eno in nedeljivo celoto ter da bo to skupnost branil z vsemi svojimi silami proti vsakomur, ki bi jo sedaj in v bodoče skušal raztrgati. Avstrija je zaključila svoje sedemstoletno življenje.

Z začudenjem je gledal svet na naravnost kinematografsko naglico razvoja dogodkov, na katere ni mogel nič vplivati in ki jih je kvečjemu lahko spremljal z mešanimi občutki. Tudi pri nas v Jugoslaviji, zlasti pa med nami Slovenci, so ti dogodki napravili nad vse globok vtis. Službeno se je podala nato izjava, da Jugoslavija ne obžaluje, ker je izgubila Avstrija z zemljevida Evrope in da se Jugoslavija veseli močnega sosedu ter dejstva, da je dobila še sedem milijonov prijateljev na svojih mejah.

Ne veseli se pa tako, razen fašistične Italije, noben velik narod Evrope. G. Mussolini je sicer čestital g. Hitlerju na silnem uspehu, ki ga je doseglo Tretje cesarstvo. Vendar po izjavah velikega fašističnega sveta Italija ni vedela za dogodke, ki se pripravljajo v Avstriji, je pa potem, ko je stala pred dovršenim dejstvom, dala nanje svoj pristanek. Podoba je pa, da navdušenje Italije za usodne izpremembe ob njenih mejah ni prav posebno iskreno, ker se v njenem časopisju že pojavljajo medsebojni očitki proti Franciji in Angliji, kdo je prav za prav kriv, da se je vse tako zgodilo. Če bi pa dogodki v srednji Evropi bili tako močno v interesu Italije, bi bili taki očitki nepotrebnosti.

Tudi Anglija se ni mogla nenkrat znajti v zamotanem položaju. Šele čez dva dni je Chamberlain zelo odločno povedal v zbornici, da niti vlada, niti opozicija nista zadovoljni s tem nastopom in da se angleška vlada le po sili sprizajnuje z mislijo, da obstoja odslej velika nemška država, katere zedinjenja doslej ni bilo mogoče doseči le zaradi dinastičnih interesov. Vendar je angleška vlada po svojem ministrskem predsedniku poudarila, da je to prav zadnja gesta iznenadenja, ki jo Anglija jemlje na znanje in da bo nadaljevanje take nemške politike moralo dovesti do drugih odločitev Velike Britanije. Francija še ni izrazila svojega službenega stališča.

Domači pomenki

Elastični kardinal

Dunajski kardinal Innitzer je bil še pred enim tednom najkrepkejši stebher Sušnikovega režima in je z besedo ter dejanjem najstrožje obsodil narodnosocialistično gibanje. Ko pa je prišel prevrat in je Hitler prevzel vso oblast, je g. kardinal plašč takoj zasukal po vetru, proglasil priključenje Avstrije k Nemčiji za voljo božjo in dodal: Dajte cesarju, kar je cesarjevega!

Nesrečne takse!

V naši državi so takse najbolj neprijeten del finančne politike. Vsak finančni minister jaha na njih od leta do leta in jih spreminja, da se noben človek več ne spozna v njih. Vsakoletni finančni zakon spremeni na redno tozadevne odločbe. Letošnji poviški so prav izdatni. Zlasti bo ljudstvo nad vse neprijetno občutilo zvišanje sodnih taks za 50 odstotkov, dasi so te takse že zdaj mnogo previsoke.

Strah pred vojno ali upanje na mir?

Novoimenovanemu ministru za zunanje zadeve na Angleškem lordu Halifaxu so očitali, da se boji

Prizad jim raste čez glavo

V Beogradu se je vršila konferenca izvoznikov žita pod vodstvom predsednika beograjske Trgovske zbornice Milutina Stanojevića, ki je v svojem govoru poudaril, da je Prizad lansko leto izvozil raznih poljskih pridelkov nad 44.000 vagonov in zaslužil čistega nad 100 milijonov dinarjev ali po najmanj 2340 din pri vsakem vagonu. Z ozi-

DOMA IN NA TUJEM

Kako bo z nami po smrti?

To vprašanje beli glavo neštetim ljubljancem v zadnjih razburljivih dneh, ko človek že skoro več ne ve, ali bo naslednje jutro vstal še živ ali bo obležal za vekomaj. Saj se pri nas večkrat dogaja, na pr. v politiki, da nekdo zvečer leže še kot silno živahen politični voditelj v posteljo, zjutraj se pa prebudi kot popolen politični — mrtvak. Dostikrat je pa tudi obratno. Kakor pač hoče božja volja in pa volja onih, ki jo v njegovem imenu izvršujejo. V naši stvari gre pa predvsem za skrb ljubljancem glede nove mrtvašnice. «Nadležni» ali pristojni gospodje so namreč lani vse leto obljubljali najmodernejšo mrtvašnico, objavljajo so kilometrske članke v svojem «dobrem katoliškem» tisku obenem že s slikami novega «Vrta svetnikov», toda še danes zaman čakamo, da nas položijo na zadnjo razstavo tam sredi prelepega ljubljanskega polja in da prihranijo zalujočim svojim dolgo pot po razdrapani, blatni smartinski cesti k Sv. Križu ter s tem tudi dobro porcijo kreme za čiščenje čevljev. Toda, ker smo navajeni mazati se s preizkušeno božjo mastjo — potrpljenjem, se bomo še nadalje posluževali tega priznanega in uspešnega sredstva. Kar se ni, se še vse lahko zgodi! — prvi star narodni pregovor. Če ni šlo letos, bo šlo pa drugo leto. Zakaj pa ima ljubljanska mestna občina svoj pogrebni zavod in zakaj ga je nova mestna uprava tako sijajno sanirala? Ali naj bodo vsi ti silni napori in žrtve zaman? Saj več, kako! Zdaj nalašč ne bomo gradili nove mrtvašnice, temveč bomo vozili še naprej originalne in prikromasirane ljubljanske na smrtno njivo s saniranimi pogrebnimi vozovi...

«Jadransko morje v narodni zgodovini», se glasi tema, o kateri bo govoril v petek 18. t. m. ob pol 21. uri v salonu «pri Levu» g. dr. Branko Alujevič, prvič v društvu «Soča». Jadransko morje je za vso državo najlepša in najdragocenejša posest, ki jo moramo braniti z vsemi sredstvi notranje in zunanje politike. Pri tem moramo zasledovati in pravilno presojati vse ukrepe drugih držav, ki so v kakršnikoli zvezi s to našo posestjo. Kritika vsakega ukrepa pa mora biti objektivna in v duhu našega splošno priznanega načela, da nimamo nobenih agresivnih namenov, temveč da želimo začrtiti le zgodovinsko, narodnostno in gospodarsko utemeljene interese in da smo veseli vsakega poskusa, ki bi olajšal usodo onim, ki so postali žrtve mednarodno uzakonjenih geopolitičnih teženj. V tem smislu bo g. dr. Alujevič opravičil interes celokupne javnosti za jadransko vprašanje in njegov razvoj skozi vsa doba naše nacionalne zgodovine. K temu zelo važnemu in zanimivemu predavanju vabi «Soča» vse svoje članstvo in prijatelje s prošnjo, da se ga polnoštevilno udeležijo. Vstop je vsem prost — vsi dobrodošli!

Od danes naprej je novo bok pivo pivovarne Unlon v prometu. To specialno pivo vam bo gotovo prav dobro ugajalo. Zato ne pozabite ga poskusiti!

Ljubljanski pododbor Udruženja četnikov je imel 6. t. m. svoj letni občni zbor ob lepi udeležbi članstva. Potek občnega zbora je pokazal, kako s pridom se ta nacionalna organizacija udeležuje tam, kjer je njeno pravo torišče. Za novega predsednika je bil izvoljen g. Venč Žnidaršič, za podpredsednika g. Janko Lipnik, za tajnika g. Joško Lutman, za blagajnika g. Albin Ravnikar in za upravnika g. Franc Vrhovec, vsi iz ljubljane, za odbornike pa gg.: Drago Vojska (Maribor), Berk Hojnik (Celje), Ljudo Fürst (Ptuj), Mirko Arko (Ribnica), Georgij Popov (Jesenice), Franc Bervar (Kamnik), Jože Dolenjšek (Mokronog), dr. Vinko Hudelist (Brezice) in I. Posedel (Logatec). Do

sedanji predsednik, pesnik in pisatelj g. Radivoj Peterlin-Petruska, ki se je pravkar po daljši boleznini vrnil iz bolnišnice v Skoplju in še ni povsem okreval, je bil soglasno izvoljen za častnega člana.

Hranilne vloge pri 29 slovenskih hranilnicah so narasle v letošnjem januarju za 9.007.512 din na skupno 1.042.548.664 din, v čemur pa je tudi upoštevanih 37.1 milijona dinarjev obresti.

Voditelj b. Radikalne stranke in sedanega beogradskega dela Združene opozicije g. Aca Stanojevič je prispel iz Knjaževca v Niško Banjo, kjer bo ostal dalje časa zaradi zdravljenja. Obiskal ga je že bivši minister g. Krsta Miletič in mu poročal o razvoju političnih dogodkov.

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije je izdelal v duhu sokolske «Petrove petletke» podoben načrt za prosvetno delovanje Sokola v tej dobi.

Prve nemške vojaške čete so se pojavile na naši meji preteklo nedeljo in so zamenjale dosedanje avstrijske obmejne varnostne organe. So to sestavni oddelki znane Goeringove «železne divizije». Nemški poslanik v Beogradu von Herren, ki se je mudil na odhodu na Jadranu, se je nujno vrnil iz Dalmacije v Beograd, kjer je takoj prevzel vse agende od dosedanjega beogradskega avstrijskega poslanika Wiemerja. Avstrijsko poslaništvo je s tem likvidirano. Bivši poslanik Wiemer je izjavil, da bo živel odslej v Beogradu kot zasebnik.

Velik zračni balon s prazno gondolo brez potnikov se je spustil na zemljo blizu Novega Sada. Oblastva so ugotovila, da je balon last neke tuje države.

Večje skupine Slovakov in Nemcev iz Vojvodine ter Srema se pripravljajo na izselitev v Severno Ameriko.

Smrt hrvaškega politika. V Zagrebu je umrl v starosti komaj 41 let eden najagilnejših sodelavcev g. dr. Mačka v hrvaškem narodnem gibanju, profesor g. Jakob Jelašič, tajnik politične pisarne g. dr. Mačka in glavni urednik «Seljaškega doma». Pri nedavnih volitvah je bil izvoljen tudi za senatorja. Pokopali so ga z velikimi častmi in ob velikanski udeležbi hrvaškega ljudstva ter inteligence.

Kongres upodabljalnih umetnikov iz vse Jugoslavije se bo vršil 19. in 20. t. m. v Zagrebu.

Kaj pa bo s celjsko sodno palačo? V nekem amandmanu novega finančnega zakona se odbrava pravosodnemu ministru kredit 40.000.000 dinarjev za zgraditev nove sodne palače v Beogradu, v kateri bodo nameščene vse sodne pisarne, zapori in drugi uradi, ki so v zvezi s sodiščem. Glede toliko let obljubljane nove sodne palače v Celju v novem finančnem zakonu nismo opazili nobenega amandmana...

Turistični spor je nastal med Splitom in Dubrovnikom. Neke angleške tujskoprometne agenture so namreč poslale v Dalmacijo večjo skupino turistov, ki so pa ostali štiri dni v Dubrovniku, namesto le dva dni, dočim bi morali po dogovoru prebiti dva dneva v Splitu. Krivi so tega dubrovniški hotelirji, ki so izjavili, da jim sob izpod treh dni sploh ne rezervirajo in izdajo.

Švicarska zveza tekstilnih tovarn je sklenila, da bo z ozirom na ogromne zaloge blaga in na neugodni razvoj izvoza v tujino omejila svojo proizvodnjo za 25%.

Začarani krog. Italija zahteva takojšen odpoklic pojačenih angleških čet iz Egipta. Nasprotno pa zahteva Anglija, da Italija čimprej odpokliče svoje pomorne čete iz Libije.

Jugoslovanski protituberkulozni kongres se bo vršil letos meseca maja v Hercegovnem.

Kmetova pomoč. Zavod za varovanje posevkov pred točo v savski banovini je izplačal v zadnjih štirih letih po toči prizadetim hrvaškim kmetom 64 milijonov dinarjev odškodnine.

Prvi aerodinamični brzovlak je dosegel na svoji poskusni vožnji od Beograda do Zagreba ponekod celo brzino do 120 km na uro. Omenjeno progno je prevozil v 4 urah in 55 minutah.

Bombaž v Jugoslaviji. Našim bralcem je znano, da v naši državi že nekaj let poskušamo z uspehom gojiti bombaževno rastlino, predvsem v južni Srbiji in Vojvodini. Dočim je merila do letos z bombaževcem zasajena površina komaj okrog 800 hektarjev, bodo letos gojili bombaž že na površini nad 5000 hektarjev.

Domače tovarne železniških vagonov v Brodu, Smederevski Palanki in Kruševcu so prejele od železniškega ministrstva naročilo, da letos izdelajo 59 različnih novih vagonov, ki so jih sicer doslej naročali v tujini.

Propagandni dan za mleko bodo priredili 8. maja t. l. v Beogradu.

Nova zračna zveza. S 1. aprilom t. l. se bo otvorila nova letalska zveza med Beogradom in Sofijo ter obratno. Za polet med eno in drugo prestolico bo letalo potrebovalo približno eno uro in bo veljala voznina okrog 400 din za osebo.

Za izboljšanje cest. V Petrogradu se je pred nekaj dnevi vršila širša konferenca vseh predstavnikov gospodarskih ustanov v Banatu, na kateri so razpravljali o skrajno slabih cestah v Banatu. Sklenjeno je bilo, da se ustanovi posebna banatska sekcija Jugoslovanskega društva za ceste.

Država bo izdelovala vato. V znani državni tovarni za beljeno celulozo v Drvaru v Bosni bodo instalirali še za milijon dinarjev novih strojev, s katerimi bodo izdelovali iz lesne celuloze fino zavojno vato, ki v kakovosti ne bo prav nič zaostajala za dosedanje vato, izdelano iz bombaža.

Tuji kapital je udeležen v jugoslovanskem gospodarskem življenju s 6,5 milijarde dinarjev, kar znaša skoro 34% celotnega kapitala, investiranega v jugoslovansko gospodarsko podjetja. Na posamezne panoge odpade udeležba tujeje kapitala v naslednjem razmerju: na rudarstvo 47%, na zavarovalne družbe 38%, na trgovino 34,5%, na transportna podjetja 26,6%, na banke in posojilnice 14% itd. Po vrstnem redu se ta tuji kapital deli na: Anglijo, Francijo, Avstrijo, Češkoslovaško, Belgijo, Madžarsko, Italijo in Nemčijo.

Številke... V Jugoslaviji imamo po uradnih podatkih, ki so bili iznešeni v narodni skupščini na zadnji proračunski razpravi, 40.287 upokoencev, 221.638 državnih aktivnih uradnikov in 42.278 zasebnih uradnikov. Vojnih invalidov imamo baje samo še 18.007.

Zahteva po betonskih cestah. Splitska Zbornica za trgovino in industrijo je sprejela na svoji nedavni plenarni seji soglasno zahtevo, naj se v Jugoslaviji izdelujejo v bodoče vse nove ceste iz betona, to pa predvsem zato, ker so dalmatinske cementne tovarne skoro popolnoma ustavile delo in tako ustvarile zopet nekaj tisoč novih brezposelnih. Če bodo lastniki teh tovarn zmerni in dostojni, bodo lahko obratovali noč in dan; seveda pa ne smejo v naši državi prodajati cementa štirikrat dražje, kakor ga prodajajo v tujini, kjer se lahko bahajo s prekrasnimi avtomobilskimi cestami, zgrajenimi iz cenenejšega jugoslovanskega cementa...

To so razmere. V Dalju na Hrvaškem je v tamkajšnji ljudski šoli povsem zmanjkalo drv in bi

moral ustaviti pouk, da niso učenci sami poskrbeli za kurjavo. Vsak učenec prinaša vsako jutro v šolo po eno poleno in tako je rešen pouk na sramoto šolskih oblast in vseh onih činiteljev, ki imajo dolžnost pravočasno poskrbeti za zadostno množino kuriva za šole.

Ukinitev vizumov. V tisku držav-podpisnic Balkanskega sporazuma beremo, da nameravajo vse štiri države, Rumunija, Turčija, Grčija in Jugoslavija, v bližnji bodočnosti ukiniti v medsebojnem turističnem prometu dosedanje vizume.

Kot posledice sprememb v Avstriji so tečaji skoro vseh vrednostnih papirjev na budimpeštanski borzi padli za 8 do 10 poenov. Obenem so pričeli ljudje kar v množicah dvigati svoje vloge v madžarskih bankah in hranilnicah.

Za časa Hitlerjevega obiska meseca maja t. l. v Italiji se bodo poleg velikih vojaških parad na suhem in v zraku v okolici Rima vršile tudi obširne pomorske vaje v Neaplju, ki se bodo zaključile s parado 200 bojnih ladij.

Londonski politični in diplomatski krogi napovedujejo, da bo ministrski predsednik Chamberlain v kratkem razpisal splošne volitve, s pomočjo katerih hoče dobiti jasno sliko o mnenju angleške javnosti glede najnovjših dogodkov v Avstriji.

V obrambi svoje domovine so dosegle kitajske čete pod vodstvom maršala Čangkajška v zadnjih dneh na obrežju Rumene reke proti japonski okupacijski armadi velike uspehe na vsej dolžini fronte.

Komunizem v Rumuniji. Policija v Bukarešti je razkrila v prestolnici in po vsej državi široko razpredeno komunistično revolucionarno organizacijo. Aretirala je večje število zelo uglednih osebnosti.

Rumunska vlada je najstrožje prepovedala vsako izobešanje zastav s kljukastim križem.

Odvetniške zbornice v Rumuniji so baje hoteli ukiniti. Vlada pa te vesti demantira.

V Rumuniji je ministrstvo za delo izdalo uredbu, po kateri smejo nameščenci vseh rumunskih zasebnih podjetij delati na dan največ le po 7 ur.

Italijanska vlada je izdala uradno obvestilo, da razpolaga italijanska vojska z 20.000 sijajno izučeni piloti.

Ženska vojska. Poljski parlament je izglasoval zakon, s katerim se vojaška obveznost razširja tudi na ženske.

Madžari napredujejo. Budimpeštanski parlament je sprejel predlog zakona o starostni renti onemoglih poljedelskih delavcev.

Temne slutnje. Francoska poslanska zbornica je sklenila, da se vse kleti pod parlamentom prezidajo v moderna zavetišča pred zračnimi napadi.

Če tu ne, pa tam... Ženevsko Društvo narodov je bolno že precej časa, in sicer prav zelo. Tega si zlasti glede na zadnje korake Nemčije ne smemo več prikrivati. Iz USA pa prihaja vest, da je washingtonska vlada predlagala vsem ameriškim zveznim državam, naj bi se ustanovilo posebno ameriško Društvo narodov...

Nič tujega, le svoje... Kdor ne verjame, naj prebere italijanske liste, ki objavljajo predavanje o nemških kolonijskih zahtevah, ki ga je imel pred dnevi v Rimu znani nemški general von Epp, ki je poslušalcem zatrjeval, da Nemčija ne zahteva nobenih tujih kolonij, temveč le svoje... Kako bi pa bilo, če bi tudi mi v Rimu ali Berlinu na glas povedali, da želimo nazaj tudi le svoje?...

Umetni bencin v Nemčiji. Letos bodo v Nemčiji povečali proizvodnjo umetnega bencina iz rjavega premoaga od laniških 320.000 na 425.000 ton.

Samouprava

Vprašanje in odgovor

Vprašanje: Naša občina je bila več desetletij samostojna. Pred kratkim se je z uredbo spojila s sosedno občino v novo občino. Mi pa bi si ohranili radi vsaj nekaj samostojnosti za upravljanje nepremične imovine in nekaterih gospodarskih podjetij, ki jih je imela naša bivša občina. Predsednik in občinska uprava nove občine pa izjavljata, da to ni mogoče in da bo oskrbovala vso imovino in vsa gospodarska podjetja nova skupna občina. Prosimo pojasnila: ali je naša zahteva po samostojnem upravljanju imovine naše bivše občine res nezakonita in ali odgovarja stališče nove skupne občine obstoječim zakonskim predpisom? Ako pa daje zakon nam prav, pojasnite nam, kakšno pot naj uberemo, da dobi naša bivša občina samostojno upravo svoje imovine in svojih gospodarskih podjetij?

Odgovor: Stališče nove skupne občine ni pravilno. Vaša zahteva po samostojnem upravljanju imovine bivše občine je v zakonu utemeljena. Organa, ki ju lahko dobi Vaša bivša občina za oskrbovanje svojih posebnih pravic in koristi, se imenujeta krajevni zbor in krajevni starešina. § 111. zakona o občinah pravi med drugim: «Pravico do krajevnega zbora in krajevnega starešine imajo taki deli občin, ki so bili doslej organizirani kot samostojne občine ali imajo svoj poseben imetek ali posebne ustanove, ne glede na to, ali obstoje za upravo tega imetka posebni organi ali ne.» Iz tega izvira nesporno, da ima Vaša bivša občina pravico do samostojnega upravljanja svoje imovine po krajevnem zboru in krajevnem starešini.

Kako pridete do krajevnega zbora in krajevnega starešine? Krajevni zbor tvorijo vsi v volilni imenik vpisani volilci s področja Vaše bivše občine, kakor določa drugi odstavek § 110. zakona o občinah. Po § 112. zakona o občinah pa sklicuje predsednik občine krajevni zbor zaradi volitve krajevnega starešine na željo, izraženo po večini volilcev dotičnega dela občine. Da pride do zbora, je torej treba, da se večina volilcev iz Vaše bivše občine obrne s pismeno vlogo na predsednika občine z zahtevo, da skliče krajevni zbor z dnevnim redom: volitev krajevnega starešine. Predsednik občine mora tak zbor sklicati. Na zboru se potem izvoli krajevni starešina, ki prevzame oskrbovanje imovine in gospodarskih ustanov Vaše bivše občine po predpisih VIII. poglavja zakona o občinah.

Ako pa bi predsednik občine ne hotel sklicati krajevnega zbora, poročajte pismeno o tem nadzornemu oblastvu (sreskemu načelstvu) in prosite za odpomoč.

«Bat'ova» letala. Znana svetovna veleindustrija obutve in gumijastih izdelkov «Bat'a» z matičnim sedežem v Zlinu na Češkoslovaškem je pričela izdelovati tudi športna in potniška letala, ki jih izvažajo predvsem v tujino. V zadnjem času je izvozila v Francijo 25 takih letal, nekaj pa tudi v Egipt.

Začetek novega svetovnega zla. Angleški publicist G. T. Garratt je napisal zgodovino svetovne politike za dobo od 1982. do 1938. leta. Pisatelj smatra za začetno točko današnje svetovne politične krize japonski nasilni vdor v Mandžurijo leta 1932.

Nova kraljica na Nizozemskem? Nekateri večji ameriški listi so objavili vest, da se bo sedanja nizozemska kraljica Viljemina baje še letos odpovedala prestolu v korist svoje hčerke, prestolonaslednice Julijane.

V Grčiji bodo vse tovarne motorjev podržavljene.

Vlasta Tancigova, Ljubljana:

Paleta in čopič v ženski roki

Sprehod po umetnostni razstavi Ženske
Male zveze v Jakopičevem paviljonu

Upodabljajoče umetnice iz Češkoslovaške, Rumunije in Jugoslavije so priredile skupno razstavo, ki potuje po glavnih mestih teh treh držav. Beograd—Zagreb—Ljubljana, Bucuresti—Cluj—Cernautzi, Praha—Brno—Bratislava. Razstava se vrši pod najvišjim protektoratom rumunske in jugoslovanske kraljice ter gospe češkoslovaškega ministrskega predsednika, dalje predsednikov posameznih vlad Stojadinovića, Hodže in med tem že padlega Goge, nekaterih poslanikov in zastopnic ženskih društev v posameznih državah.

Pri nas je razstava v Jakopičevem paviljonu. V vseh štirih prostorih paviljona so razmeščene slike v olju, akvareli, kipi in nekaj bas-reliefov.

Tivoli se koplje v solncu. Otroci vrešče in brodijo po pesku. Studentje se leno pretegujejo v toplen zraku. Matere čeburnjajo svoje popoldanske pomenke. Sredi vsega nemira je Jakopičev paviljon samotni.

Gospodična pri blagajni bere časopis in se greje na solncu.

«Kakšen je obisk pri vas?»

«Se gre, hvala! Takole okrog 200 posetnikov je že bilo!»

«Več žena ali mož?»

«Doslej je obiskalo razstavo več gospodov, kot gospa!»

Mhm, mhm! Kakor sem bila na tilhem pričakovala.

V notranjosti paviljona je mir. V zadnji sobi slišim korake. Neznani gospod si ogleduje slike. Kmalu odide. Potem sem sama.

Kako lepo je, biti žena in umetnica, — me prešine misel, ko prvič bežno pregledujem slike. Ustvarjati v telesnem in duhovnem svetu. Zdaj razumem, zakaj je dejal Nietzsche, da je popolna žena popolnejša od moža.

Pregledujem seznam. Koliko neznanih in tujih imen!

Gledam slike, kipe, akvarele. Ustavim se ob avtoportretu Katje Dujšinove. Lepa žena. Z zago-

netnim izrazom na obrazu: iskranje je v njem in bridka senca krog ust.

Vrstijo se portreti, tihožitja in pokrajinske slike. Tista holandska pokrajina Fořtove mi je silno všeč. Nisem še videla Holandske, toda v meni živi prav taka: ravnina z jezernatimi mlakami, samotna in otožna severna pokrajina, z brezkončnim nebom in šelestenjem trave.

Skozi zavese gori pod stropom sijaje solnce.

Nemir pomladnega dneva silji v prostore.

V svetlobi slike oživljajo.

Ob risbah Helene Poppea iz Egipta in Grčije me zmoti tuja gošpa. S seznamom v roki hodi iz sobe v sobo. Mudji se ji. Morda mora kam na čajanko, pa je prišla pogledat razstavo, da ne bo ob vprašanjih o njej v zadregi. Čez deset minut je že zunaj. V paviljonu je zopet mir.

X. vsesokolski zlet v Pragi

Priprave za svečanosti o priliki desetega vsesokolskega zleta in z njimi združene razne telovadne prireditve zavzemajo vedno širši obseg. Vse te svečanosti, ki se bodo vršile letos junija in julija meseca v Pragi, bodo mnogo večje in veličastnejše, kakor so bile na vseh dosedanjih vsesokolskih zletih.

V okviru letošnjega jubilejnega zleta se pripravljata tudi mogočen nastop sokolske srednješolske mladine, ki naj širokemu občinstvu nudi nazorno sliko, na kako visoki stopnji stoji telesna vzgoja na češkoslovaških srednjih šolah. Srednješolski javni telovadni nastopi so bili uvrščeni v spored vsesokolskih zletov že takoj po osvoboditvi Češkoslovaške Republike. Po številu udeležencev bo letošnji zlet nadkrilil vse zadnje zlete. Že do danes je prijavljenih skoro 40.000 dijakov in dijakini.

Tisti grad Camerlango bi hotela. Tako je ves napojen s solncem, — s pokrajino okrog sebe vred. S težko svetlobo večernega solnca. Tudi morje pod njim žari vse v zlatu. Slika je prodana. Tudi če bi ne bila, bi jaz morala ostati le pri želji...

Nekaj otroških portretov je jako posrečenih! Umevam srečo matere, ki slika svojega otroka. Saj mora biti slika živa, dobra, življenjska, polna otroškega nemira in čudenja.

Na umetnostno kritiko se ne razumem. Vem samo, da bi hotela deset, dvanaest stvari s te razstave.

Doslej je prodanih okrog dvajset slik. Razstava potuje šele po Jugoslaviji. Drugod, kjer ima občinstvo drugačno razumevanje in tudi denar za umetnost, bo gotovo več prodanega.

Le kako, premišljam ob odhajanju, da se naše žene tako malo zanimajo za to razstavo? Ali nimajo odnosa do umetnosti, do lepote? Do življenja, ki je zajeto v vsem tem delu? Kdo ve?! Kdo ve?! Odgovoriti si ne morem, ali pa — ne upam.

tati četrtega srednješolskega nastopa. Pri tekmovanjih bodo sodelovali samo izbrani oddelki češkoslovaških srednjih šol. Doslej se je prijavilo za tekmovanje v enostavni gimnastiki 86 teamov deklic in nad 160 teamov dečkov, za volleyball 100 teamov dečkov in 30 teamov deklic, za hockey 132 teamov dečkov itd. Tudi za hazeno, plavanje, vodne skoke in druga športna tekmovanja je število prijav izredno visoko.

Prijave jugoslov. Sokolstva za X. zlet v Pragi

Načelnštvo Saveza SKJ je prejelo do 14. t. m. od 22 sokolskih žup naslednje število prijav za udeležbo na X. Vsesokolskem zletu v Pragi: telovadcev 2411, telovadk 1204, starejših članov 465, članov sokolskih čet 348, skupno 4428 telovadečih pripadnikov; netelovadcev 2745, netelovadk 1003, skupno 3748; tedaj članstva skupno 8178; moškega naraščaja 827, ženskega 438, skupno 1265. Vseh telovadcev in telovadk bo sodelovalo na zletu 5693. Skupno pa se bo udeležilo zleta 9441 pripadnikov obojega spola. Ko prispejo še prijave žup Maribor, Niš in Novo mesto, se bo število dvignilo nad 10.000. Zletni odbor je že organiziral vse potrebno za prevoz članstva in naraščaja na praški zlet. Vse podrobnosti bomo še objavili.

Iz glasbenega sveta

OPERA. «Ero z onega sveta». Prav terno je zadel, — dasi v Jugoslaviji nimamo loterije, — hrvaški skladatelj, znan po svojih učinkovitih zborih in samospevih, in dirigent raznih zagrebških zborov ter opere Jakov Gotovac z opero «Ero z onega sveta», ki jo je po narodni pripovedki napisal Milan Begović, prevedla pa R. Petelinova. Že štirinajstič je napolnila našo opero in dosegla vselej priznanje. Zakaj? Zato, ker je dejanje vzeto iz hrvaškega narodnega življenja in glazba komponirana po pristnem folkloru, je res dojemljiva, vseskozi posrečena, pevsko dozvetna, v orkestru z rutiniranostjo pravega muzika podana. Naš direktor g. Mirko Polič je zopet z elanom interpretiral Gotovčovo partituro. Namesto obolelega g. Betetta je 15. februarja vskočil kot gost g. J. Križaj iz Zagreba, in sicer zelo uspešno (Marko). Doma, njegova žena v drugem zakonu, je bila

ga. M. Kogojeva. Gdč. V. Heybalova je debutirala kot mlada deklica Djula s svojim prvim nastopom kar prikupno ter za svojo kariero mnogo nade obetajoče. Mića (Ero) g. Francel je bil zelo dober, morda le preveč živahen. Sima, mlinar g. V. Janka je pa tako ustrezal, da si boljšega ne bi mogel misliti. Balet kar lepo poživlja dejanje ter zaslužita gdč. Japljeva in mojster P. Golovin toplo pohvalo.

Z. P. Poroka. Eden najstarejših naših pevskih veteranov, blagajnik pevskega zbora «Glasbene Matice» in «Hubadove župe J. P. S.» ter častni član pevskega zbora «Gl. M.» g. Karol Lasbacher, se je oženil z go. Tončko Bajtovo, ugledno lastnico cvetličarne. Naj rožice slade paru zadovoljna leta!

NOVE SKLADBE. Slovenske napitnice za moški zbor. Priredil Fr. R. u. s. Samozaložba. Št. 1. «Bratje, bodimo veseli!» žepna oblika male pesmarice. Pesmi so namenjene veselim pevskim družbam. Cena partituri din 1.50. Na prodaj v knjigarnah.

Češkoslovaško šolstvo

Napredek, kakor ga je zabeležila bratska Češkoslovaška po končani svetovni vojni ravno v šolskem pogledu, lahko služi za zgled vsem ostalim, predvsem pa mladim državam, ki so nastale šele po svetovni vojni. Število ljudskih šol na Češkoslovaškem je naraslo v zadnjih dveh desetletjih od 13.600 na 15.400, meščanskih šol od 400 na 1957, umetniško-industrijskih od 252 na 285, gospodarskih od 206 na 263 in trgovskih od 86 na 104. Češkoslovaška republika ima 14 visokih šol. Zahvaljujoč Masaryku, imajo na Češkoslovaškem zakon, po katerem so vse občine primorane ustanavljati javne knjižnice. Ta zakon, ki je po svojem duhu najmodernejši na svetu, je bil izdan leta 1919. in se danes Čehoslovaki upravičeno vprašujejo, ali je na svetu še kaka država, ki bi bila po svetovni vojni ustanovila 15.257 javnih ljudskih knjižnic, ki imajo danes že nad sedem milijonov knjig?

Ženska mladost

Starejša dama: «Koliko let bi mi dali, dragi gospod?»

Mlajši gospod: «Nič! Čemu pa, saj jih imate že sami več, kakor bi jih želeli!»

Radio aparat

dobro ohranjen se kupi.

Ponudbe z navedbo cene na upravo „Slov. besede“ pod „Radio“

Priporočamo cenj. občinstvu

Cvetličarno Nizza

preje FANI HVALA, družba z o. z
Miklošičeva cesta šte. 5

Sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela, jubilejne in žalne vence, šopke dekoracije, aranžmaje itd.

Društva imajo velik popust!

Za cenjeni obisk se vljudno priporoča

Telefon št. 30-30

Franc Vrbovec, naslednik

Sveže najfinejše norveško

ribje olje

iz lekarn

dr. G. Piccolija v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam

Prvovrstna lutomerska, dolenska in dalmatinska vina, točji

gostilna pri „Jerici“

Rožna dolina, Cesta V/2

Telefon 24-11   Telefon 24-11

Mrzla in topla jedila vedno na razpolago. Dobiijo se priznana dobre domače suhe klobase.

p r i p o r o č a s e

Jeločnik Viktor

Gostilna „ŠTRAJZEL“

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno poslužiti naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitev;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Letošnje novo bok pivo

Delniške družbe pivovarne

„U N I O N“

je od danes naprej v prometu

Je zelo dobro in bo gotovo ugajalo še tako razvajenemu okusu